



# Newsletter

VERENIGING BEDRIJFSLEVEN CURAÇAO

---

## NEWSLETTER JULI 2015

### 1.EDITORIAL

### 2.ECONOMIE

- Performance Curaçao economy 2014 and expected developments 2015/2016
- Jaarrekening SVB 2014

### 3.RAPPORTEN

- Travel & Tourism Competitive Report 2015, World Economic Forum

### 4.(Nieuwe)Wetgeving

### 5.ECONOMISCHE INDICATOREN

### 1.EDITORIAL

De cijfers welke de Sociale Verzekeringsbank (SVB) heeft gepubliceerd over de performance van de sociale fondsen ( AOV/AWW, BVZ, ZV/OV, AVBZ) in 2014 wijzen in de richting dat de in 2013 doorgevoerde forse lastenverzwarende maatregelen (nog) niet hebben geleid tot duurzame financieel gezonde fondsen. De tekorten stijgen weliswaar minder hard maar blijven hoog. Het ziet ernaar uit dat additionele maatregelen genomen zullen moeten worden om tot structureel evenwicht van de fondsen te komen. De Regering is zich hiervan bewust en in de begroting 2015 zijn een aantal maatregelen aangekondigd en zijn voorzieningen getroffen om de sociale zekerheid te kunnen waarborgen.

De hamvraag is of de door de overheid aangekondigde te nemen maatregelen ertoe zullen leiden dat het beoogde doel gerealiseerd zal worden. De informatie die de overheid tot nog toe heeft verstrekt geeft aanleiding om vooralsnog hieraan te twijfelen:

- Bij het AOV fonds zet de overheid in op een mix van korting AOV uitkering niet ingezetenen van 25% plus afschaffing kerstuitkering, interen op het Schommelfonds, treffen van voorzieningen op de begroting en verbeteren van de compliance. Voor de periode 2015 t/m 2018 zal dit pakket ongeveer ANG 200 miljoen moeten opbrengen. Volgens de meerjarenbegrotingen van de SVB zal het totale tekort in deze periode ongeveer ANG 325 miljoen bedragen. Gaat dit grote verschil door verbetering van de compliance worden gedekt? Is de forse korting welke de regering op de AOV uitkering van niet ingezetenen wilt invoeren haalbaar?
- Bij het BVZ fonds wordt ingezet op de instrumenten overheidsbijdragen en “automatismen in de premiesfeer” of wel verhoging van de premies. Is het

- raadzaam om de lastendruk wederom te verhogen in een periode waar sprake is van economische krimp?
- Opvoeren van voorzieningen op de begroting. De voorzieningen /overheidsbijdragen die voor de AOV, BVZ en AVBZ fondsen in de periode 2015 t/m 2018 zijn getroffen staan niet in verhouding tot de verwachte tekorten. Er is sprake van “underestimation”. Een zeer opvallend punt dat hierbij moet worden vermeld is dat voor pensioenen van werknemers in de publieke sector in de periode 2015 t/m 2018 voor meer dan ANG 400 mln. aan voorzieningen worden getroffen (duurtetoeslag) terwijl voor de AOV de voorziening in totaal amper ANG 113 mln. bedraagt.

Uit de voorstellen en aanpak van de Regering kan verder worden geconcludeerd dat impliciet gekozen is om de weg van fiscalisering op te gaan. Zal financiering van de sociale fondsen met belastingen in plaats van het heffen van premies de oplossing zijn om het sociale zekerheidsstelsel veilig te stellen? Op welke ( politieke) gronden is de switch naar fiscalisering van de sociale fondsen gebaseerd? Zou het niet raadzaam zijn om eerst een gedegen studie te verrichten en een brede maatschappelijke discussie te voeren over dit onderwerp?

Fiscalisering of niet, het moge duidelijk zijn dat een financieel gezond sociaal zekerheidsstelsel alleen gerealiseerd zal kunnen worden indien sprake is van duurzame economische groei waardoor de basis om inkomsten te genereren verbreed kan worden. Het feit dat de Curaçaose economie al drie opeenvolgende jaren in een krimp situatie bevindt is een van de kernoorzaken waarom de sociale fondsen met tekorten kampen. Herstel van vertrouwen is dringend noodzakelijk om investeringen en daarmee economische groei en werkgelegenheid te creëren. In de optiek van de VBC dient de focus meer gericht te zijn op onder meer aanpak van de bureaucratie, flexibiliseren van de arbeidsmarkt en wetgeving, verhogen van de arbeidsproductiviteit, verbeteren van de concurrentiepositie in plaats van verdere lastenverzwaringen, “ good governance”, consistent overheidsbeleid en opvoeren van de kwaliteit van het onderwijs. Naast stimuleren van de economische groei is het ook aan te raden om na te gaan of stelselaanpassingen ( kapitaaldekking voor pensioenen en privatisering ziektekostenverzekering) geen betere alternatieven zijn.

## **2.ECONOMIE**

- **Performance Curaçao economy 2014 and expected developments 2015/2016**

Both the Central Bureau of Statistics Curaçao (CBS) and the Central Bank Curaçao and Sint Maarten (CBCS) report and confirm an economic contraction of 1.1% in 2014. 2013 and 2012 were also years of economic contraction.

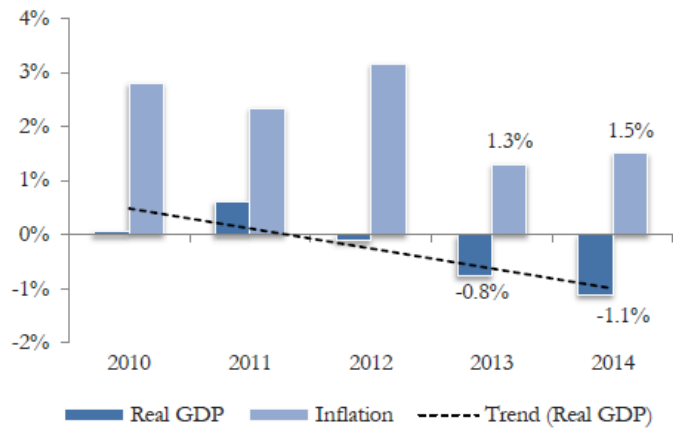
Down here a summary and overview of the performance of the economy of Curaçao in 2014, followed by a prediction for the years 2015 and 2016. Source: CBCS.

In terms of GDP:



## Economic development Curaçao

- I. Real GDP in Curaçao contracted by 1.1% in 2014.
- II. Inflationary pressures rose to 1.5% mainly because of higher food prices.

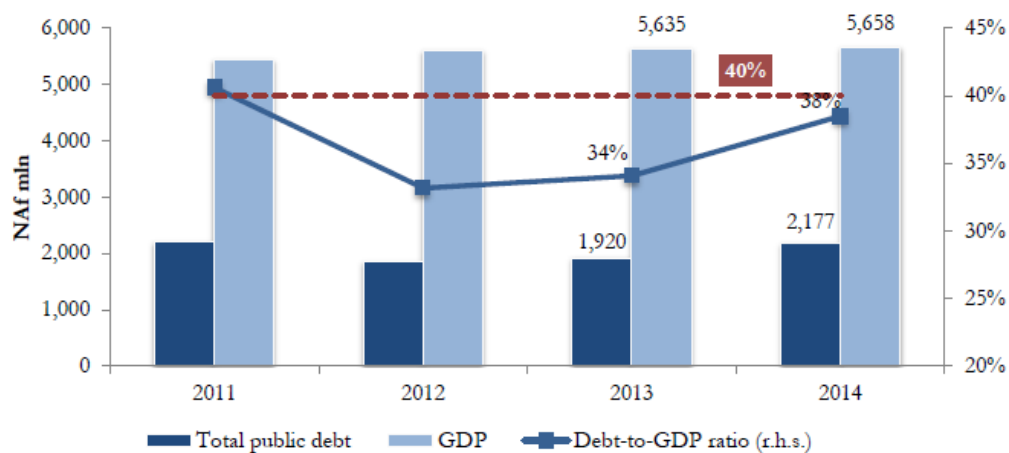


Sectoral performance:

|  | 2013        | 2014        |
|--|-------------|-------------|
| Agriculture, fishery, & mining               | -0.4        | -0.2        |
| Manufacturing                                | 0.7         | -0.9        |
| Electricity, gas, & water                    | -2.8        | -3.8        |
| Construction                                 | -0.7        | -2.2        |
| Wholesale & retail trade                     | -4.8        | -2.3        |
| Restaurants & hotels                         | 2.3         | 2.9         |
| Transport, storage, & communication          | -0.8        | -2.0        |
| Financial intermediation                     | -0.9        | -0.7        |
| Real estate, renting, & business activities  | -0.8        | -0.7        |
| Other community, social, & personal services | -2.0        | -0.2        |
| Private households                           | 2.3         | 0.1         |
| Total private sector                         | -0.8        | -0.9        |
| Public sector                                | -0.7        | -1.4        |
| Taxes minus subsidies                        | 0.7         | -0.5        |
| <b>GDP by sector</b>                         | <b>-0.8</b> | <b>-1.1</b> |



## Public debt and GDP: Curaçao



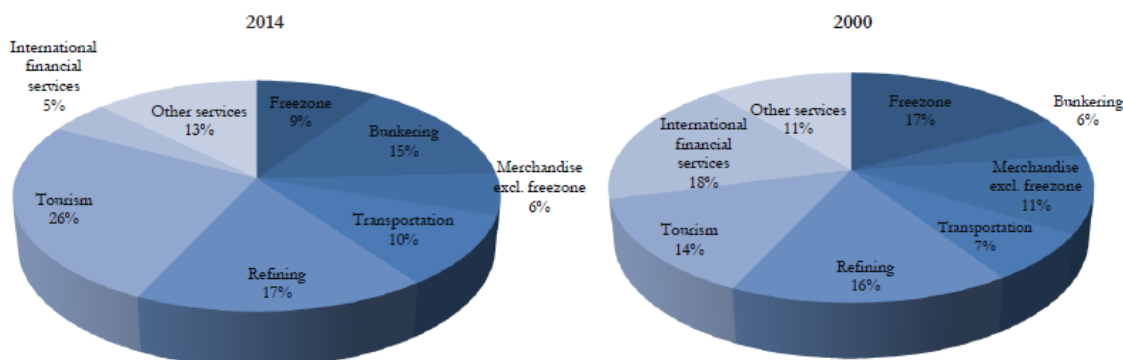
## Balance of payments

(transaction basis, NAf. mln)

|                           | 2011      | 2012      | 2013      | 2014    |
|---------------------------|-----------|-----------|-----------|---------|
| <b>Current account</b>    | - 1,466.6 | - 1,389.5 | - 1,153.2 | - 738.0 |
| <b>Capital account</b>    | 123.1     | 69.8      | 62.2      | 23.2    |
| <b>External financing</b> | 1,318.3   | 944.5     | 967.0     | 1,091.2 |
| <b>Change in reserves</b> | -48.4     | 277.5     | 47.9      | -459.9  |



## Contribution to foreign exchange income\* in 2000 and 2014 (Curaçao)



## Expected developments in the monetary union in 2015 and 2016

|   | 2013     | 2014   | 2015** | 2016** |
|---|----------|--------|--------|--------|
| Current account balance (in mln NAF.)                               | -1,153.2 | -738.1 | -770.8 | -834.3 |
| Change in gross foreign reserves of the central bank (in mln NAF.)* | 47.9     | -459.9 | -95.9  | -46.1  |
| Real GDP growth (%)   |          |        |        |        |
| Curaçao   | -0.8     | -1.1   | -0.1   | 0.3    |
| Sint Maarten  | 0.9      | 1.5    | 1.4    | 1.6    |
| Inflation (%)   |          |        |        |        |
| Curaçao   | 1.3      | 1.5    | 1.3    | 1.6    |
| Sint Maarten  | 2.5      | 1.9    | 1.5    | 1.8    |

-sign means an increase  
\*\* projections CBCS

### • Jaarrekening SVB 2014

De Sociale Verzekeringsbank Curaçao ( SVB) heeft recentelijk haar jaarverslag 2014 aan de Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur aangeboden.

Met ingang van februari 2013 is het aantal fondsen welke door de SVB worden beheerd en uitgevoerd uitgebreid. Naast de fondsen AOV/AWW , ZV/OV en het Cessantiafonds zijn de fondsen BVZ, FZOG, regeling vergoeding behandeling- en verplegingskosten overheidssdienaren en AVBZ toegevoegd.

Voor de gecombineerde jaarrekening van de SVB heeft deze wijziging tot gevolg dat ingaande 2013 naast de AOV/AWW en ZV/OV de BVZ, AVBZ en FZOG fondsen zijn

opgenomen. Voor het cessantiafonds en de Regeling vergoeding behandeling-en verplegingskosten overheidsdienaren is bepaald dat deze fondsen een eigen jaarrekening dienen op te stellen.

Uit het verslag blijken de volgende ontwikkelingen zich in de verslagperiode 2014 te hebben voortgedaan:

1. Er was sprake van een gezamenlijk (alle door SVB beheerde fondsen) tekort van ongeveer ANG 120 miljoen (voor verdere details vide tabel 1). Dit resultaat is toe te schrijven aan de tekorten welke de fondsen BVZ, AOV, ZV en AVBZ hebben gerealiseerd. Dekking van dit tekort geschiedt door interen op reserves en overheidsbijdragen.

| <b>Tab 1 Overz gecombineerde jaarrekeningen SVB</b> |       |        |      |            |
|---|-------|--------|------|------------|
|   | 2014  | 2013** | 2012 | 2010/2011* |
| BATEN   | 950   | 875    | 499  | 588        |
| LASTEN  | 1.084 | 991    | 661  | 753        |
| Financiële  |       |        |      |            |
| Baten en Lasten                                     | 14    | 41     | 20   | 15         |
| Dotatie wettelijke reserves                         |       |        | -29  | -48        |
| SALDO   | -120  | -75    | -171 | -198       |

\*betreft periode 10/10/10 – 31/12/2011

\*\*het aantal fondsen onder beheer van de SVB is uitgebreid met de BVZ, FZOG en AVBZ

2. Het BVZ fonds boekte ondanks een (forse) bijdrage van het land Curaçao van ANG 244 miljoen een tekort van ongeveer ANG 42 mln. De verhouding totale baten versus lasten bedroeg ANG 423 mln tegenover ANG 451 mln. Toevoeging van de administratie en overige kosten en financiële baten resulteerde in voornoemd tekort van ANG 42 mln. Voor een gedetailleerd cijfermatig overzicht wordt verwezen naar tabel 2.

| <b>Tabel 2 resultaten BVZ fonds SVB Mln Naf</b> |      |       |
|---|------|-------|
|   | 2014 | 2013* |
| Premiebaten                                     | 179  | 155   |
| Landsbijdrage                                   | 244  | 215   |
| Boete verg                                      |      | 1     |

|                             |              |              |
|-----------------------------|--------------|--------------|
| Tot baten BVZ               | 423          | 371          |
| Intramurale instelling      | 162          | 134          |
| Thuiszorg                   | 10.5         | 9.3          |
| Apotheken                   | 103.1        | 86.3         |
| Kunst hulp mid              | 6.3          | 5.5          |
| Huisartsen                  | 25.3         | 22.8         |
| Specialisten                | 54.1         | 43.8         |
| Lab                         | 31.2         | 26.4         |
| Paramedici                  | 11.6         | 7.5          |
| Med. Uitzend                | 29.8         | 31.5         |
| Dialyse                     | 6.1          | 5.3          |
| Ambulance                   | 2.4          | 2.2          |
| Tandheelk                   | 5.3          | 2.3          |
| Restitutie                  | 0.3          | 1.2          |
| Optica                      | 1.4          | 0.8          |
| Preven zorg                 | 0.8          | 0.5          |
| Overige                     | 0.8          | 0.6          |
| Tot.uitkeringen             | 451          | 380          |
| Baten-Uitkering             | -28          | -9           |
| Adm kosten                  | -14.9        | -14.8        |
| Overige                     | -0.5         | -3           |
| Saldo voor Fin Baten        | -43.4        | -26.8        |
| Fin baten                   | 1.5          | 8.7          |
| <b>Jaar Resultaat</b>       | <b>-41.9</b> | <b>-18.1</b> |
| Aantal BVZ verzek           | 132.498      | 122.354      |
| Gem Aant BVZ verzekerden    | 128.901      | 123.412      |
| Gem Med Kost per verzekerde | 3.498        | 3.359        |
| Premieloongrens             | 100,000      | 100,000      |

\*februari t/m december ( 11 maanden)



3. Het ZV/OV fonds boekte in de verslag periode een tekort van ongeveer ANG 6 miljoen. De gezamenlijke premiebatens ZV en OV bedroegen in 2014 ANG 40 miljoen. De totale uitkeringen bedroegen afgerond ANG 32 miljoen. Toevoeging van administratie - en overige kosten alsmede financiële baten en dotatie wettelijke reserves resulteert in het tekort van ongeveer ANG 6 miljoen. Voor een gedetailleerd cijfermatig overzicht van de ontwikkelingen in de verslagperiode wordt verwezen naar tabel 3.

| Tabel 3 Overzicht resultaten ZV/OV fonds SVB in Mln Naf |               |               |                |                |
|---|---------------|---------------|----------------|----------------|
|   | 2014          | 2013**        | 2012           | 2011*          |
| Premiebatens ZV   | 19.385        | 38.594        | 153.393        | 181.251        |
| Premiebatens OV   | 20.225        | 21.119        | 20.836         | 25.187         |
| Boetebaten ZV   | 343           | 493           | 663            | 634            |
| Boetebaten OV   | 145           | 119           | 127            | 123            |
| <b>Tot.premie ZV/OV</b>                                 | <b>40.097</b> | <b>60.325</b> | <b>175.019</b> | <b>207.195</b> |
| Intramurale instel                                      |               | 6.3           | 63.401         | 68.728         |
| Apotheken   |               | 3.4           | 43.457         | 52.443         |
| Huisartsen  |               | 1.3           | 14.966         | 16.943         |
| Specialisten  |               | 3.8           | 22.312         | 25.315         |
| Laboratorium  |               | 1.3           | 13.424         | 15.196         |
| Paramedici  |               | 0.7           | 4.246          | 4.975          |
| Tandheelkunde   |               | 0             | 0              | 0              |
| Medische uitzend  |               | 1.9           | 16.229         | 17.807         |
| Overige   |               | 0.6           | 3.633          | 4.118          |
| Medische kosten ZV                                      |               | 19.3          | 181.647        | 205.489        |
| Medische kosten OV                                      |               | 0.1           | 21             | 38             |
| Totale medisch kost                                     |               | 19.4          | 181.668        | 205.527        |
| Ziekengeld ZV   | 24.463        | 20.989        | 19.781         | 20.938         |
| Ziekengeld OV   | 7.758         | 7.522         | 5.559          | 6.502          |
| Totaal ziekengeld                                       | 32.221        | 28.511        | 25,340         | 27,440         |
| Uitkeringen ZV  | 24.463        | 40.302        | 201.428        | 226.427        |
| Uitkeringen OV  | 7.757         | 7.523         | 5,580          | 6,540          |
| <b>Tot. uitk. ZV/OV</b>                                 | <b>32.221</b> | <b>47.826</b> | <b>207.008</b> | <b>232.967</b> |
| <b>Baten min uitkering</b>                              | <b>7.877</b>  | <b>12.499</b> | <b>-31.989</b> | <b>-25.772</b> |
| Adm. Kosten   | -14.511       | -14.581       | -24.628        | -29.402        |
| Ov.baten/lasten   | -355          | -3.976        | -4.298         | -5.623         |
| <b>Saldo voor fin</b>                                   | <b>-6.989</b> | <b>-6.058</b> | <b>-60.915</b> | <b>-60,797</b> |

|                           |               |               |                |                |
|---------------------------|---------------|---------------|----------------|----------------|
| <b>baten</b>              |               |               |                |                |
| Fin. Baten                | 1.408         | 1.622         | 3.424          | 2.916          |
| <b>Saldo na fin baten</b> | <b>-5.582</b> | <b>-4.436</b> | <b>-57.491</b> | <b>-57.881</b> |
| Dotatie wet.<br>Reserves  | -141          | -158          | -8.393         | -14.074        |
| <b>JAAR RESULTAAT</b>     | <b>-5.723</b> | <b>-4.594</b> | <b>-65.884</b> | <b>-71.955</b> |
| ZV verzekerden gem.       | 42.749        | 41.546        | 91.415         | 88.085         |
| Premie loongrens          | 62.852        | 61,620        | 59.654         | 58.484         |

\*Periode 10/10/10 t/m 31 december 2011

\*\* Inclusief premie oude ZV regeling maand januari ( per febr 2013 treedt BVZ in werking)

4. Het AOV/AWW fonds boekte in de verslagperiode gezamenlijk een tekort van ongeveer ANG 82 miljoen. De in 2013 forse verhoging van de premies, loongrens, het optrekken van de pensioengerechtigde leeftijd van 60 naar 65 jaar en additionele 1% premies op jaarinkomens boven de ANG 100.000 hebben (nog) niet geleid tot het wegwerken van de tekorten. Ten opzichte van 2013 is sprake van toename van het tekort.

Voor nadere details wordt verwezen naar tabel 4.

| Tabel 4 Overzicht resultaten AOV/AWW Fonds SVB in Mln Naf |                |                |                 |                 |
|---|----------------|----------------|-----------------|-----------------|
|   | 2014           | 2013           | 2012            | 2011*           |
| Premiebaten AOV   | 336.889        | 327.355        | 289.769         | 339.285         |
| Premiebaten AWW   | 22.459         | 22,319         | 22,290          | 26.099          |
| Boetebaten AOV  | 558            | 449            | 514             | 729             |
| Boetebaten AWW  | 37             | 30             | 40              | 56              |
| <b>Totaal baten AOV/AWW</b>                               | <b>359.943</b> | <b>350.153</b> | <b>312.613</b>  | <b>366.169</b>  |
| Pensioenuitkeringen AOV                                   | 433.912        | 423.165        | 395.887         | 447.792         |
| Pensioenuitkeringen AWW                                   | 18.456         | 18.728         | 18.279          | 21.687          |
| <b>Totale uitkeringen AOV/AWW</b>                         | <b>452.368</b> | <b>441.893</b> | <b>414.166</b>  | <b>469.489</b>  |
| <b>BATEN minus UITKERINGEN</b>                            | <b>-92.424</b> | <b>-91.741</b> | <b>-101.553</b> | <b>-103,320</b> |
| Administratiekosten                                       | -9.809         | -9.368         | -9.864          | -10.165         |
| Afk.aand BES AOV Aruba jaren                              | 26.084         |                |                 |                 |
| Overige baten/lasten                                      | 12.001         | 12.182         | 9.908           | 10.009          |
| <b>Saldo voor financiële bate</b>                         | <b>-64.149</b> | <b>-88.927</b> | <b>-101.509</b> | <b>-103.476</b> |
| Financieringsbatens                                       | 7.057          | 19.647         | 16.465          | 11.686          |

|                                 |                |                |                 |                 |
|---------------------------------|----------------|----------------|-----------------|-----------------|
| <b>Saldo na financiële bate</b> | <b>-57.092</b> | <b>-69,280</b> | <b>-85.044</b>  | <b>-91,789</b>  |
| Dotatie bestemmingsreserve      | -25.177        |                |                 |                 |
| Dotatie wettelijke reserve      | -185           | -220           | -20.497         | -34.164         |
| <b>JAAR RESULTAAT</b>           | <b>-82.454</b> | <b>-69,500</b> | <b>-105.541</b> | <b>-125,953</b> |
| Gemiddeld aantal AOV trekkers   | 52.171         | 50.042         | 47.586          | 44.605          |
| Gem.uitkering AOV trekker pj    | 8.299          | 8.456          | 8.319           | 8.191           |
| Gem. Aantal AWW trekkers        | 2.934          | 2.933          | 2.968           | 3.003           |
| Gem.uitkering AWW trekker pj    | 6.291          | 6.385          | 6.159           | 5.894           |
| Premie loongrens                | 100,000        | 100,000        | 93,000          | 82.184          |

5. Het AVBZ fonds boekte een tekort van ongeveer ANG 25 miljoen. Tegenover de totale baten van ANG 71 miljoen stond een totale last van ANG 75 miljoen. In 2014 is een voorziening getroffen voor een SGR gebouw van ANG 23,5 miljoen. Het (forse)tekort van ANG 25 miljoen is voornamelijk toe te wijden aan deze post.

| Tabel 5 resultaten AVBZ fonds SVB Mln Naf |      |      |
|---|------|------|
|   | 2014 | 2013 |
| Premiebaten                               | 70.6 | 70   |
| Boete                                     | 0.4  | 0.2  |
| Totaal baten                              | 71   | 70.2 |
| Fundashon Verrriet                        | 27.7 | 24.1 |
| Capriles kliniek                          | 13.1 | 12   |
| Betesda                                   | 9.8  | 9    |
| Birgen Rosario                            | 5.3  | 4.8  |
| St. Hugenholtz                            | 3.6  | 3.3  |
| Rev. centrum Cur                          | 0    | 3.6  |
| SOKH                                      | 0.8  | 0.8  |
| Pro Bista                                 | 1,0  | 0.9  |
| Kontako                                   | 1.2  | 1.1  |
| WGK Prinses Margriet                      | 4.6  | 6    |
| Autismo Korsou                            | 0.1  | 0.4  |

|                               |             |             |
|-------------------------------|-------------|-------------|
| Sonrisa                       | 1.8         | 1.7         |
| Fuphafi                       | 0.7         | 0.6         |
| St. Thuiszorg Banda Abou      | 0.7         | 0.8         |
| Hamied                        | 2.7         | 2           |
| Overige kosten                | 1.7         | 0.7         |
| Totaal lasten                 | 75.1        | 71.7        |
|                               |             |             |
| <b>Result (baten -lasten)</b> | <b>-4.1</b> | <b>-1.5</b> |
|                               |             |             |
| Adm kosten                    | -2.4        | -2.1        |
| Voorziening SGR geb           | -23.5       |             |
| Overige kosten                |             | -0.3        |
|                               |             |             |
| Result v fin baten            | -30         | -3.9        |
|                               |             |             |
| Fin baten                     | 5           | 11          |
|                               |             |             |
| <b>Resultaat na Fin baten</b> | <b>-25</b>  | <b>7.1</b>  |
| Premie loongrens              |             | 444.204     |

6. Bij het FZOG fonds wordt in het jaarverslag alleen melding gemaakt van een boeking van ANG 10 miljoen aan het Schommelfonds Sociale Verzekering. Er is geen informatie verstrekt over de gemaakte kosten.

Redactioneel commentaar:

De cijfers geven aanleiding tot het stellen van onder meer de volgende vraag: Hebben de in 2013 doorgevoerde zeer zware lastenverzwarende maatregelen op het gebied van ouderdomspensioen (AOV) en ziektekostenvoorzieningen (BVZ) voldoende effect gesorteerd en geleid tot duurzaam financieel gezonde fondsen?

In de begroting 2015 stelt de regering dat dit het geval en dat realisatie van een duurzaam sociale zekerheidsstelsel een kwestie van tijd is. Geen reden voor paniek. De mechanismen die hieraan bijdragen zijn:

- Introductie van automatiseren in de premiesfeer;
- Nemen van (bezuiniging)maatregelen;
- Interen op en financieren uit het schommelfonds;
- Overheidsbijdragen als het schommelfonds is uitgeput. Hiertoe zijn op de meerjarenbegrotingen voorzieningen getroffen ( zie onderstaand overzicht) voor het AOV, BVZ en AVBZ fonds.

Tabel 12. Sociale zekerheid

| Omschrijving   | R2013        | P2014        | B2014        | B2015        | B2016        | B2017        | B2018        |
|--|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| <b>Totaal</b>  | <b>423,7</b> | <b>447,0</b> | <b>447,0</b> | <b>448,7</b> | <b>500,3</b> | <b>497,9</b> | <b>495,7</b> |
| Pensioenuitkeringen  | 20,8         | 22,5         | 22,5         | 21,6         | 21,6         | 21,6         | 21,6         |
| VUT uitkeringen  | 14,7         | 16,7         | 16,7         | 14,7         | 14,7         | 14,7         | 14,7         |
| Wachtgelden  |              |              |              |              |              |              |              |
| Studiefaciliteiten   | 0,7          | 0,7          | 0,7          | 0,4          | 0,4          | 0,4          | 0,4          |
| Bijdr. aan Gezinshuishoudens<br>Onderstanden & Noodvoorziening | 1,9          | 2,7          | 2,7          | 2,7          | 2,7          | 2,7          | 2,7          |
| BZV Bijdr. inzake PP-patiënt                                   | 41,2         | 41,6         | 41,6         | 41,6         | 41,6         | 41,6         | 41,6         |
| AVBZ Bijdrage  | 15,4         | 0,0          | 0,0          | 0,0          | 0,0          | 0,0          | 0,0          |
| SVB Prem. Medeverz. Gezinsl.                                   | 0,0          | 15,4         | 15,4         | 5,0          | 7,5          | 10,0         | 12,5         |
| SVB aanvulling tekort FZOG                                     | 3,0          |              |              |              |              |              |              |
| SVB aanvulling tekort ZV                                       | 3,7          |              |              |              |              |              |              |
| SVB aanvulling tekort AOV                                      | 5,4          |              |              |              | 41,3         | 28,3         | 15,3         |
| Basisverzekering   | 215,4        | 244,0        | 244,0        | 261,0        | 268,8        | 276,9        | 285,2        |
| Duurtetoesl. Pensioenen  | 101,5        | 103,4        | 103,4        | 101,7        | 101,7        | 101,7        | 101,7        |

Bron: Begroting Curaçao 2015

Volgens het Ministerie van Financiën ziet de ontwikkeling van het schommelfonds in de periode 2014- 2018 er als volgt uit:

| Schommelfonds                              | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 |
|--|------|------|------|------|------|
| Stand fonds per 1/1                        | 220  | 20   | -5   | 1    | 9    |
| Beroep AOV/AWW                             | 85   | 25   | -6   | -8   | -5   |
| beroep BVZ                                 | 35   | 0    | 0    | 0    | 0    |
| vordering SVB inzake<br>boedelscheiding NA | 80   |      |      |      |      |
| Stand fonds per 31/12                      | 20   | -5   | 1    | 9    | 14   |

Bron: Ministerie van Financiën Curaçao

Voor het AOV fonds zullen naast de overheidsbijdragen nog bezuinigingsmaatregelen worden getroffen in de vorm van het structureel korten op de AOV- kerstuitkeringen en toelagen van niet ingezetenen ten bedrage van in totaal ANG 21 mln. Ook zal gewerkt worden aan het verbeteren van de compliance.

Door deze maatregelen zullen de financiële maatregelen van het AOV fonds voor de periode 2015 -2021 er als volgt uitzien:

|     | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | 2021 |
|-----|------|------|------|------|------|------|------|
| AOV | - 25 | 6    | 8    | 5    | -1   | 14   | 7    |

Bron: Ministerie van Financiën Curaçao

De aanpak en uitleg van de Regering geeft aanleiding tot onder meer de volgende observaties:

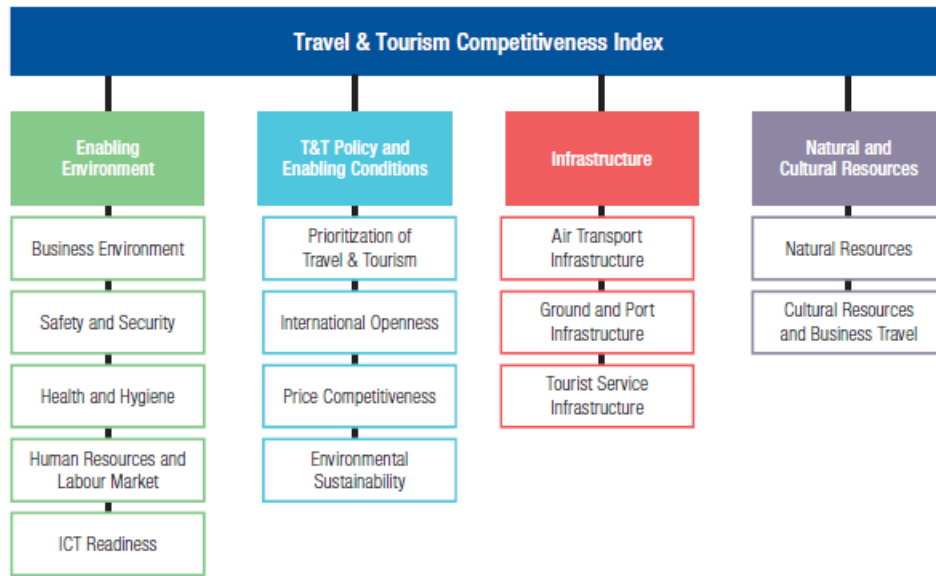
- Automatismen in de premiesfeer duiden op verhoging van de premies en daarmee verdere lastenverzwaring voor de burgers en ondernemers. Gelet op het feit dat de economie al drie jaar aan het krimpen is rijst de vraag of het verstandig is om het instrument van premieverhogingen wederom toe te passen.
- Uit de jaarverslagen en begrotingen van de SVB komt naar voren dat de tekorten van het BVZ en AOV fonds veel groter zijn dan de voorzieningen welke in de meerjarenbegrotingen zijn opgenomen. Zo blijkt dat de tekorten van het BVZ fonds ondanks substantiële overheidsbijdragen fors blijven. Het tekort van het BVZ fonds bedroeg in 2014 ANG 42 miljoen ondanks een overheidsbijdrage van ANG 244 miljoen. Om de tekorten te dekken zullen aanvullende maatregelen nodig blijken. Welke? Doorvoeren van bezuinigen ( versoberen voorzieningenpakketten ), hogere overheidsbijdragen, premie of belastingverhogingen? Gaat het fonds wettelijke reserves ( bedoeld voor calamiteiten) worden aangesproken?
- Bij het AOV fonds wordt bij voorbaat uitgegaan dat doorvoeren van 25% korting op de AOV uitkering van niet ingezetenen en afschaffing van de kerstuitkering en toelagen een feit is. De Staten hebben zich evenwel hierover nog niet uitgesproken en wellicht zullen direct betrokkenen een dergelijke maatregel ook juridisch gaan toetsen.
- Het blijkt dat ruimte welke de begroting biedt (overschotten) bij voorbaat aangewend wordt om tekorten van de bestaande sociale fondsen te dekken. Waaruit kan worden geconcludeerd dat dit de beste allocatie van de schaarse middelen is voor de samenleving van Curaçao? Impliciet wordt uitgegaan dat de bestaande structuur en uitvoering de meest efficiënte is. Is dit ook het geval? Waarom wordt stelselwijziging b.v. een kapitaaldekkingssysteem voor het ouderdomsvoorziening gebeuren of een geprivatiseerde ziektekostenverzekeringssstelsel kennelijk bij voorbaat uitgesloten?
- Waarom geen brede maatschappelijke discussie en gedegen onderzoek of fiscalisering ( financiering vanuit de begroting) van het sociale zekerheidsgebeuren die kennelijk door de Regering impliciet is ingevoerd de beste optie is voor Curaçao?

### **3.RAPPORTEN**

- **Travel & Tourism Competitive Report 2015**

The Travel & Tourism Competitiveness Report 2015, published by the World Economic Forum features the latest iteration of the Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI). The TTCI measures “the set of factors and policies that enable the sustainable development of the Travel & Tourism (T&T) sector, which in turn, contributes to the development and competitiveness of a country.” Published biennially, the TTCI benchmarks the T&T competitiveness of 141 economies. It comprises four subindexes, 14 pillars, and 90 individual indicators, distributed among the different pillars:

The T&T Competitiveness Index 2015 framework



Results:

Spain tops the 2015 edition of the TTCI global rankings ,followed by France (2nd), Germany (3rd), the United States (4th), the United Kingdom (5th), Switzerland (6th), Australia (7th), Italy (8th), Japan (9th) and Canada (10th).

The performance of the countries in the region are: Panama ( 34th), Costa Rica (42th), Barbados (46<sup>th</sup>), Puerto Rico (55<sup>th</sup>), Trinidad and Tobago (69<sup>th</sup>), Jamaica (70), Dominican Republic (81th), Suriname (101th), Venezuela (110th), Haiti (133th) .

For further details about the results see table 1 below.

Table 1: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2015 Ranking

| Rank | Country/Economy      | Value | Rank | Country/Economy    | Value |
|------|----------------------|-------|------|--------------------|-------|
| 1    | Spain                | 5.31  | 72   | Israel             | 3.66  |
| 2    | France               | 5.24  | 73   | Uruguay            | 3.65  |
| 3    | Germany              | 5.22  | 74   | Philippines        | 3.63  |
| 4    | United States        | 5.12  | 75   | Vietnam            | 3.60  |
| 5    | United Kingdom       | 5.12  | 76   | Jamaica            | 3.59  |
| 6    | Switzerland          | 4.99  | 77   | Jordan             | 3.59  |
| 7    | Australia            | 4.98  | 78   | Kenya              | 3.58  |
| 8    | Italy                | 4.98  | 79   | Tunisia            | 3.54  |
| 9    | Japan                | 4.94  | 80   | Guatemala          | 3.51  |
| 10   | Canada               | 4.92  | 81   | Dominican Republic | 3.50  |
| 11   | Singapore            | 4.86  | 82   | Macedonia, FYR     | 3.50  |
| 12   | Austria              | 4.82  | 83   | Egypt              | 3.49  |
| 13   | Hong Kong SAR        | 4.68  | 84   | Azerbaijan         | 3.48  |
| 14   | Netherlands          | 4.67  | 85   | Kazakhstan         | 3.48  |
| 15   | Portugal             | 4.64  | 86   | Cape Verde         | 3.46  |
| 16   | New Zealand          | 4.64  | 87   | Bhutan             | 3.44  |
| 17   | China                | 4.54  | 88   | Botswana           | 3.42  |
| 18   | Iceland              | 4.54  | 89   | Armenia            | 3.42  |
| 19   | Ireland              | 4.53  | 90   | Honduras           | 3.41  |
| 20   | Norway               | 4.52  | 91   | El Salvador        | 3.41  |
| 21   | Belgium              | 4.51  | 92   | Nicaragua          | 3.37  |
| 22   | Finland              | 4.47  | 93   | Tanzania           | 3.35  |
| 23   | Sweden               | 4.45  | 94   | Lebanon            | 3.35  |
| 24   | United Arab Emirates | 4.43  | 95   | Serbia             | 3.34  |
| 25   | Malaysia             | 4.41  | 96   | Lao PDR            | 3.33  |
| 26   | Luxembourg           | 4.38  | 97   | Iran, Islamic Rep. | 3.32  |
| 27   | Denmark              | 4.38  | 98   | Rwanda             | 3.32  |
| 28   | Brazil               | 4.37  | 99   | Mongolia           | 3.31  |
| 29   | Korea, Rep.          | 4.37  | 100  | Bolivia            | 3.29  |
| 30   | Mexico               | 4.36  | 101  | Suriname           | 3.28  |
| 31   | Greece               | 4.36  | 102  | Nepal              | 3.27  |
| 32   | Taiwan, China        | 4.35  | 103  | Kuwait             | 3.26  |
| 33   | Croatia              | 4.30  | 104  | Guyana             | 3.26  |
| 34   | Panama               | 4.28  | 105  | Cambodia           | 3.24  |
| 35   | Thailand             | 4.26  | 106  | Albania            | 3.22  |
| 36   | Cyprus               | 4.25  | 107  | Zambia             | 3.22  |
| 37   | Czech Republic       | 4.22  | 108  | Swaziland          | 3.20  |
| 38   | Estonia              | 4.22  | 109  | Gambia, The        | 3.20  |
| 39   | Slovenia             | 4.17  | 110  | Venezuela          | 3.18  |
| 40   | Malta                | 4.16  | 111  | Moldova            | 3.16  |
| 41   | Hungary              | 4.14  | 112  | Senegal            | 3.14  |
| 42   | Costa Rica           | 4.10  | 113  | Paraguay           | 3.11  |
| 43   | Qatar                | 4.09  | 114  | Uganda             | 3.11  |
| 44   | Turkey               | 4.08  | 115  | Zimbabwe           | 3.09  |
| 45   | Russian Federation   | 4.08  | 116  | Kyrgyz Republic    | 3.08  |
| 46   | Barbados             | 4.08  | 117  | Côte d'Ivoire      | 3.05  |
| 47   | Poland               | 4.08  | 118  | Ethiopia           | 3.03  |
| 48   | South Africa         | 4.08  | 119  | Tajikistan         | 3.03  |
| 49   | Bulgaria             | 4.05  | 120  | Ghana              | 3.01  |
| 50   | Indonesia            | 4.04  | 121  | Madagascar         | 2.99  |
| 51   | Chile                | 4.04  | 122  | Cameroon           | 2.95  |
| 52   | India                | 4.02  | 123  | Algeria            | 2.93  |
| 53   | Latvia               | 4.01  | 124  | Gabon              | 2.92  |
| 54   | Seychelles           | 4.00  | 125  | Pakistan           | 2.92  |
| 55   | Puerto Rico          | 3.91  | 126  | Malawi             | 2.90  |
| 56   | Mauritius            | 3.90  | 127  | Bangladesh         | 2.90  |
| 57   | Argentina            | 3.90  | 128  | Mali               | 2.87  |
| 58   | Peru                 | 3.88  | 129  | Lesotho            | 2.82  |
| 59   | Lithuania            | 3.88  | 130  | Mozambique         | 2.81  |
| 60   | Bahrain              | 3.85  | 131  | Nigeria            | 2.79  |
| 61   | Slovak Republic      | 3.84  | 132  | Sierra Leone       | 2.77  |
| 62   | Morocco              | 3.81  | 133  | Haiti              | 2.75  |
| 63   | Sri Lanka            | 3.80  | 134  | Myanmar            | 2.72  |
| 64   | Saudi Arabia         | 3.80  | 135  | Burundi            | 2.70  |
| 65   | Oman                 | 3.79  | 136  | Burkina Faso       | 2.67  |
| 66   | Romania              | 3.78  | 137  | Mauritania         | 2.64  |
| 67   | Montenegro           | 3.75  | 138  | Yemen              | 2.62  |
| 68   | Colombia             | 3.73  | 139  | Angola             | 2.60  |
| 69   | Trinidad and Tobago  | 3.71  | 140  | Guinea             | 2.58  |
| 70   | Namibia              | 3.69  | 141  | Chad               | 2.43  |
| 71   | Georgia              | 3.68  |      |                    |       |



#### 4.(Nieuwe)Wetgeving

Beknopt overzicht recente (initiatief) wetsvoorstellen/aanpassingen op sociaal-economisch gebied welke door de Regering dan wel als initiatief ontwerp van de Staten aan de wetgevende macht ter behandeling zijn aangeboden en waar de SER advies over dient uit te brengen (periode juni t/m juli 2015).

In de betreffende verslagperiode zijn er geen stukken aan de SER ter advisering aangeboden.

#### 5.ECONOMIC INDICATORS

|                                     |             |           |
|-------------------------------------|-------------|-----------|
| Foreign Exchange Position (x mln) : | June 2015 : | NAf 2,443 |
| definition IMF                      | June 2015 : | NAf 2,338 |
| Import coverage (months)            | May 2015 :  | 4.2       |

|                                       |          |         |
|---------------------------------------|----------|---------|
| Consumer Price Index (Oct 2006 = 100) | May 2015 | :123.2  |
|                                       | May 2014 | :123.9  |
|                                       | Change   | : 0 %   |
| Average inflation past 12 months      |          | : 1.3 % |

| Population and Employment |         |         |
|---------------------------|---------|---------|
| Curaçao                   | : 2013  | 2011    |
| Total population          | 150,782 | 147,858 |
| Employed population       | 63,493  | 62,042  |
| Unemployed population     | 9,512   | 6,721   |
| Labor Force               | 73,005  | 68,763  |
| Unemployment rate         | 13.0%   | 9.8%    |

|                                  |                            |         |
|----------------------------------|----------------------------|---------|
| Stay over tourism no of visitors | : June 2015 year to date : | 227.519 |
|                                  | June 2014 year to date :   | 210.000 |
|                                  | Change                     | : 8%    |

|                                  |                           |         |
|----------------------------------|---------------------------|---------|
| Cruise tourism no. of passengers | : June 2015 year to date: | 317.803 |
|                                  | June 2014 year to date :  | 344.139 |
|                                  | Change:                   | -2 %    |

|                  |                         |           |
|------------------|-------------------------|-----------|
| Stay over nights | June 2015 year to date: | 1.941.092 |
|                  | June 2014 year to date: | 1.886.981 |
|                  | Change:                 | 3%        |

| Shipping | : Jan - May 2015 | Jan - May 2014 |
|----------|------------------|----------------|
| Freight  | 391              | 384            |
| Tanker   | 475              | 497            |
| Cruise   | 145              | 145            |
| Others   | 183              | 166            |

|                              | Jan- April 2015 | Jan-April 2014 |
|------------------------------|-----------------|----------------|
| Cargo movements, metric tons |                 |                |
| Unloaded                     | 183,004         | 197,985        |
| Loaded                       | 63,297          | 64,908         |

|                                     | May 2015 | May 2014 |
|-------------------------------------|----------|----------|
| Total companies Commercial Register |          |          |
| Local                               | 24,915   | 24,332   |
| International                       | 13,758   | 14,233   |
| Total                               | 38,673   | 38,565   |

Source: Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten, Central Bureau of Statistics, Curaçao Tourism Development Foundation, Curaçao Port Authority, MEO, CHATA, Chamber of Commerce Curaçao

